

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

درس فلسفه تعلیم و تربیت در نظام جمهوری اسلامی ایران

مدرس

محمودي

دانشگاه فرهنگیان

فلسفه تربیت در نظام جمهوری اسلامی در
چهاربخش به مبانی اساسی تربیت و سپس
تبیین چیستی، چرایی و چگونگی تربیت می
پردازد.

مهمترین مبانی اساسی تربیت بر حسب
موضوع شامل موارد زیر است:

- مبانی هستی شناختی
- مبانی انسان شناختی
- مبانی معرفت شناسی
- مبانی ارزش شناختی
- مبانی دین شناختی

هستی شناسی:

قلمرویی از دانش فلسفی است که موضوع اصلی آن تبیین چیستی و چرایی واقعیت وجود (بیان ماهیت هستی و علت غایی آن) است.

انسان شناسي:

بخشي از مباحث هستي شناختي است که درباره انسان به عنوان يکي از عناصر سه گانه هستي (خدا، عالم، انسان) بحث مي کند. انسان شناسي فلسفي چيستي، چگونگي و موقعيت انسان را در هستي مورد بحث و بررسي قرار مي دهد.

معرفت شناسي:

قلمرویی از دانش فلسفی است که به بررسی معرفت می پردازد. پرسش هایی مانند امکان و ماهیت معرفت، حدود شناخت، ارزش شناخت، انواع و ابزار شناخت و ملاک صدق قضایا، محور اصلی آن را تشکیل می دهد.

ارزش شناسي:

قلمرویی از مباحث نظری فلسفه است که چیستی و چرایی و چگونگی ارزش ها را به شکل عقلانی مطالعه می کند.

دین شناختي:

صرفاً به مباحثي درباره دین(چرايي و جایگاه
دین در زندگی) مي پردازد.

مبانی هستی شناختی شامل موارد زیر است:

- جهان هستی واقعیت دارد.
- خداوند منشاء جهان است.
- انسان ذاتا خدایرست است.
- درجهان هستی در عین وحدت کثرت وجود دارد.

مبانی انسان شناختی شامل موارد زیر است:

- انسان موجودی مرکب از جسم و روح است.
- حقیقت انسان روح است.
- انسان برحسب فطرت و آفرینش، جویای همه مراتب کمال (تأحدی نهایت) است.
- همه انسانها برحسب آفرینش برابرنند.

مبانی معرفت شناختی شامل موارد زیر است:

- انسان نسبت به شناخت هستی و درک موقعیت خود و دیگران توانایی دارد.
- علم در عین کشف محصول خلاقیت است.
- علم در عین ثبات از ویژگی پویایی برخوردار است.
- آدمی منابع و ابزار شناخت متعددی در اختیار دارد که مکمل یکدیگرند.

مبانی ارزش شناختی شامل موارد زیر است:

- اعتبار ارزش ها هم از طریق عقل و هم با مراجعه به نظام معیار دینی معلوم می گردد.
- ارزش ها انواع و مراتب مختلف دارند.
- حیات طیبه همه ابعاد فردی و اجتماعی زندگی انسان را در بر می گیرد.
- یکی از ویژگی های مهم حیات طیبه اعتدال در ابعاد مختلف آن است.

مبانی دین شناختی شامل موارد زیر است:

- دین حقیقتی واحد است که از سوی خدا برای هدایت بشر فرستاده شده است.
- حوزه رهنمودهای نظام معیار دین اسلام همه انسان ها است.
- دین اسلام نویدبخش آینده ای روشن است.
- دینداری پوشش مداوم آدمی است.

واقعیت انسان و موقعیت او در جهان هستی شامل موارد زیر است:

- انسان موجودی آزاد است.
- انسان توانایی شناخت جهان را دارد.
- انسان دارای استعدادهاي طبيعي قابل رشد است.
- انسان موجودی در حال دگرگونی است.

جایگاه شایسته آدمی در جهان
هستی یعنی انسان آفریده خداست.

چگونگی وصول انسان به جایگاه
شایسته خود در هستی از طریق
فراهم نمودن زمینه شکوفایی
فطرت الهی انسان و هدایت
استعدادهای انسان به روشی
متعادل بوجود می آید.

تعریف تربیت در این درس شامل

آن دسته از تدابیر و فعالیت های اجتماعی هدفمند است که از سوی انسان های نسبتاً رشد یافته به منظور رشد و اصلاح پایدار همه ی جنبه های فردی و جمعی وجود دیگر افراد آدمی و طبیعتاً به اشکال مختلف نسبت به مخاطبان گوناگون در طول زندگی ایشان انجام می شود.

در نگرش اسلامي حيات طيبه مفهومي
يکپارچه و کلي اما داراي دو بعد فردي و
اجتماعي است که هر دو اصالت دارند و
لذا نمي توان در مقام تلاش جهت تحقيق
حيات طيبه، هيچ یک از آن دو را به
ديگري فرو کاست يا يکي را بر ديگري به
طور مطلق ترجيح داد.

ابعاد و لایه های هویت آدمی
شامل ابعاد فردی و جمعی
است.

تعریف تربیت از دیدگاه اسلامی عبارت
است از فرآیند تعاملی زمینه ساز تکوین و
تعالی پیوسته هویت متربیان به صورتی
یکپارچه و مبتنی بر نظام معیار اسلامی،
به منظور هدایت ایشان در مسیر آماده
شدن جهت تحقق آگاهانه و اختیاری
مراتب حیات طیبه در همه ابعاد.

ویژگی های تربیت عبارت است از هدایت
و زمینه سازی جهت تکوین و تعالی
هویت و نیز شکل گیری و پیشرفت همه
جانبه جامعه صالح تا کسب شایستگی
های فردی و جمعی و درک و بهبود مداوم
موقعیت خود و دیگران.

اهمیت و ضرورت تربیت:

فلسفه وجودی دین ناشی از نیاز
بشر به هدایت است، انسان
موجودی آزاد است و حق انتخاب
دارد.

نتیجه فرآیند تربیت، آماده شدن
افراد جامعه برای تحقق آگاهانه و
اختیاری مراتب حیات طیبه در
همه ابعاد، در مسیر قرب الله
است.

پیامدهای اجتماعی تربیت:

1. گسترش و تعالی مداوم ظرفیت وجودی آحاد جامعه در ابعاد مختلف.
2. بسط و اعتلای مجموعه باورها و نگرش ها و ارزش های نهادینه حاکم بر روابط فردی، مدنی، اجتماعی و انواع دانش هنر و فناوری.

اهداف تربیت اجتماعی و سیاسی:

- درک مناسب موقعیت اجتماعی
- بازشناسی حفظ و اصلاح آداب
- توسعه آزادی و مرتبه وجودی خویش و دیگران
- آمادگی جهت تشکیل خانواده

اهداف تربیت زیستی و بدنی:

- درک ویژگی های زیستی خود و پاسخگویی مسئولانه به نیازهای جسمی و روانی
- تلاش پیوسته جهت حفظ و ارتقاء سلامت
- بصیرت نسبت به سبک زندگی انتخاب شده
- کوشش مداوم فردی و جمعی برای حفاظت از محیط زیست

اهداف ساخت تربیت زیبایی شناختی و هنری:

- درک زیبایی های جهان آفرینش
- زیبایی سازی محیط زندگی
- بهره گیری از قدرت تخیل در آثار هنری
- درک معنای پدیده ها و رویدادهای طبیعت

اهداف تربیت اقتصادی و حرفه ای:

- تدبیر امر معاش و زندگی اقتصادی
- درک فهم مسائل اقتصادی خود و خانواده
- التزام به ارزش های اخلاقی
- رشد و استقلال اقتصادی

انواع تربيت:

- تربيت اعتقادي
- تربيت زيستي
- تربيت اجتماعي و سياسي
- تربيت اقتصادي و حرفه اي
- تربيت علمي و فناوري
- تربيت هنري و زيبايي شناختي

تربیت عمومی بخشی از فرآیند تربیت است که در جهت تکوین و تعالی مداوم و هویت متربیان با تاکید بر وجوه مشترک هویت، ضمن ملاحظه ویژگی های فردی و مشترک ایشان، انجام می شود تا متربیان مرتبه ای از آمادگی را به دست آورند که تحصیل آن مرتبه، برای عموم افراد جامعه لازم یا شایسته باشد.

تربیت تخصصی بخشی از فرآیند
تربیت است که در راستای تکوین و
تعالی پیوسته وجوه اختصاصی هویت
متربیان بر بنیاد تکوین وجوه مشترک
هویت ایشان انجام می گردد.

فرآیند تربیت باتوجه به نحوه حضور متربیان دو نوع است:

1. تربیت الزامی: بخشی از فرآیند تربیت است که متربیان باید بر حسب ضوابط قانونی در آن حضور یابند.
2. تربیت اختیاری: بخشی از فرآیند تربیت است که شرکت متربیان در آن داوطلبانه است.

تربیت رسمی بخشی از فرآیند تربیت
است که به شکل قانونی سازماندهی
شده هر چند که دارای انعطاف پذیری
می باشد.

تربیت رسمی بخشی از فرآیند تربیت
است که به شکل قانونی سازماندهی
شده هر چند که دارای انعطاف پذیری
می باشد.

موانع تربیت:

- دنیا طلبی و هوای نفس
- غفلت از یاد خدا
- وجود شبهات فکری و عقیدتی
- احساس بی نیازی و خودکفایی

حقوق شهروندان جامعه اسلامي:

- حق دسترسي برابر به فرصت هاي تربيتي
 - حق برخورداري از تربيت آگاهي بخش
 - حق برخورداري از تربيت اخلاقي و ديني
 - حق برخورداري از تربيت تامين کننده
- كرامت انساني

با آرزوي موفقيت و پيروي
براي تمام دانشجويان گرامي